Taratasy misokatra [Lettres ouvertes]

Auteur(s) : Rabearivelo, Jean-Joseph

Les folios

En passant la souris sur une vignette, le titre de l'image apparaît.

5 Fichier(s)

Citer cette page

Rabearivelo, Jean-Joseph, Taratasy misokatra [Lettres ouvertes], 1920-04-15 ; 1921-10-15

Claire Riffard, équipe francophone, Institut des textes et manuscrits modernes (CNRS-ENS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle)

Consulté le 09/08/2025 sur la plate-forme EMAN : https://eman-archives.org/francophone/items/show/1695

Description & analyse

Description« Taratasy misokatra ho an’i MM. Atmosphère sy Aéro Dremina, sous le pseudonyme de K. Verbal, avec la réponse, « Taratasy misokatra ho an’i Madame Anja-Z ».
AnalyseDans ces premiers essais, il sacrifie à la mode du temps, celle des "lettres ouvertes". Ce genre, aux frontières des sphères déchange privée et publique, fut le mode de communication privilégié de la génération des années 1920. Les articles de *Vakio ity* ont tous été écrits sur ce modèle. JJR adopte du genre toutes les affèteries. En premier lieu, les pseudonymes sous forme d'anagrammes ou de surnoms hauts en couleur et en assonances: Aéro-Drémina, Atmosphère, K. Verbal, etc. Il ne nous a d'ailleurs pas toujours été possible de retrouver derrière ces "masques" l'identité des écrivains engagés dans ces joutes épistolaires.
A travers ce ton de "maître d'école" que JJR et ses correspondants fictifs adoptent dans les développements didactiques de leurs missives, dans ce que l'on peut considérer comme le "premier jet" de son oeuvre critique, se dessinent déjà nettement quelques idées forces de sa rélfexion: le questionnement sur le bon usage des techniques venues d'ailleurs et l'incitation à plus de professionalisme.
Auteur de l'analyseRamarosoa, Liliane (18-07-2015)
Éditeur(s) de la ficheResztak, Karolina
RévisionJar Luce, Xavier (18-07-2015)

Informations générales

LangueMalgache
Cote

- NUM PRO REV VI LETTRES
- RV.VILE

Nature du documentRevue
SupportPhotocopie
État général du documentBon
Localisation du documentBNF (CR), Paris

Présentation

Date

- 1920-04-15
- 1921-10-15

GenrePresse (Article rédigé par l'auteur)
Mentions légalesFiche : équipe Manuscrits francophones, ITEM (CNRS-ENS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle). Licence Creative Commons Attribution – Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
Éditeur de la ficheClaire Riffard, équipe francophone, Institut des textes et manuscrits modernes (CNRS-ENS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle)

Information sur la revue

Titre de la publicationVakio ity
Lieu de publicationTananarive
Notice créée par Richard Walter Notice créée le 16/12/2014 Dernière modification le 01/09/2022

Fichier issu d'une page EMAN : http://eman-archives.org/francophone/items/show/1695?context=pdf

a mety ho lafo be ! » hoy Ramasy.
ha! » hoy Rambola.
ıy anarana-hoe Carmené, Radafson ary Ravoa-
saroany fa ambentin-tenin-«dRamatoa tsotra »
zany.
aminy izany ! » hoy Papof anakampony.

TOKO XIII.

'AMONO NY AMBOADIA.

iiri-panalahidy ny nametrahan' ireto jio ilay
n-tsainy ny hevitra hangalatra io ho enti-mana-
» raha vao mandeha Ramasy sy Rambola.
tsy nisy nivoaka izy roa lahy, fa mamo tao an-
hany ka tsy nisy nahafahan' i Papof haka ity
efa may ery aza izy. Tato aoriana kely anefa,
dia gatry ireto jio, ka efa nifotraka sy miesona
a rehetra izao, dia nitsaika tsimoramora Papof

vao nandingana ny tokonan' ny efitra izy dia
Ramasy efa mitsikasina teo ny rantsan-tongony,
savoana sy hamely azy noho ny hamamoana tsy
Papof nahita an-dRamasy nitsangana tamin-
ıa, nefa niankarapoka indray, fa nofatoran' ny
ıny ka nitarika azy tsy hahatohan-tena, sady
feo bada sy mifatotra hoe :
ny ity.. ity.. .anio .. fa mi. . .tady. . hisa-
. . . .ra. . . .tsy. . . Laim. . .bola. . . .ah . . . »
ıia nidraiko nanatona koa Rambola, ka nifano-
ıf izay noheverin' izy ireo ho polisy ary hisambo-
ıanezaka hitsangana, nefa nianjera iny Ramasy
akory, toy izany koa Rambola, satria ny mamo
y olona iray tsy noselonin' ny rano afo na dia
ıitan' i Papof izany, dia nihataka mora izy hana-
sy saro-bidy, dia navelany tao ireto jio mamo, fa
vy eo.
ıahan' i Papof Ramasy sy Rambola, ka tonga izy
y tratry ny ainy mifatotra teo ka samy voa mafy
ıo ho velona intsony.
ly teny dia lalina ny hiaka sy ny tabataba tao an-
ıitra ny sofin' ny polisy izany mba hanatona ao,
asambotra izy roa lahy, ka nohelohina taona vitsi-
ınja, satria nisy zavatr olona maro no very tany
tamin' io alina io.
zay ny amin dRamasy sy Rambola, fa efa nanody
ıony, ary indrindra koa fa efa nahavonjy tena
tasy saro-bidy Papof.

(Mbola hotohizana).

K. VERBAL.

15/10/1921

TARATASY MISOKATRA HO AN' I Mme. ANJA-Z.

LOHATAONA !

MANDIA ny ati-ririnina isika izao, ka hodidinin' ny hazo ringi-dravina sy ny tanety karankaina ary ny rano ritra sasaka.

Toa misaona izao tontolo izao ; Ankaratra mijoalajoala mainty mba ho moron-tongotr' ilay akanjo mainty ijolohan' Imerina izay miseho vozona eny antendron' i Votovorona, ka mivona valahana ery antenantenan' Ambatovory.

Vasoka ny rahona, manjombona ny masoandro, ny andro fohy sady mamirifiry, ny alina sady lava no mampangovitra . . mihintsana ny ravina. mihamaina ny taho, malazo ny voniny, ary ny rivo-panala dia misahosaho hamoriporitra ny velona.

Indro, tazako mitsororòka eo ampovoan' ny fahafatesana mandazo ny zaridaina, voninkazo iray mifendrofendro mila hilofika, fa fenjain' ny fanala. . inay, reko koa ny kankafotra mitomany any an-tendron' ny hazo ringitra ka mandefa ny akon' ny tolokony eran' ny lohasaha sy mandingana ny havoana

Maizina ny andro, ny tara-bolana vasoka sisa manazava, nefa tsinjoko ihany ilay voninkazo malazo ; reko ihany ireo tolokon' ilay vorona ory.

Indrisy ! toa alina ny fiainana, fa mangidy ny anjara

Nefa, raha mbola niondrika hitomany aho, dia indro kosa tazako ery amin' ny vodi-lanitra atsinanana efa manga ny masoandron' ny lohataona.

Miaraka amin' iny koa ny feon' ny hitsikitsika, ary toa hitako mifangaro amin' ny siakany ny aina vaovao hotrohin' ny vaninkazo malazo !

Tsy ho-ela dia ho tsapako mihitsy izany « fitsanganan' ny maty » izany, dia ho hitako eo anatrehako ny fivelatry ny voninkazo efa maina . ary ny tolokon' ny kankafotra dia hiofo ho hiran' ny domohina !

Miovaova ny fiainana ; nefa kosa ny fiononana hahatratra ny lohataona dia hanary dia ny famirifirin' ny ririnina !

Elaela ihany izay, ry Mme Anja-Z, dia ririnina fotsiny no tsinjoko nanarona anao teo ampototr' ilay havoana manirery izay tevehin' ny tolokonao fa manarona ny androatokon' ny ainao.

Tora-kovitra aho mahita anao hila hilofika eo anoloan' ny tavoara nitoeranao voavakin' ny anjara ; nefa kosa, mino aho fa antomotra ny lohataona hiorenan' ny fakanao amin' ny tany voakoly, ka hisehoan' ny singam-bolonao ho miramirana eo ambanin' ny masoandro indray.

Ririnina, tompoko, tsy maharitra indroa amin' ny taona, koa mampionona anao aho, aoka re tsy ho ririnina ihany no fiainanao, ary enga anie ka tsy ho rovitry ny tomany madinika ny taloha intsony ny fonao, fa hivitrana kosa amin' ny hafaliana mahatsinjo ny lasa tsy hiverina sy mahatazana ny ho avy . . . . ny lohataona !

Mme. K. VERBAL.

Revue Vakio Ity 15/04/1920

6 Ny maso mivily ho fahajambana,
Mitondra ny fo mba hanao filibana,
Dia saino, hevero, ka diniho tsara
Fa loza miboika mamono ao am-para

7 'Zay fatra-pimamo, tsy zaka rarana
Dia biby masiaka mitoetra an-tanàna ;
Mandripaka ivelany, mandringana an-trano :
Zay tany lalovany idirana angano !

8 Fa zovy ireo sasany mbola tamana
Misangy ny poizin' ity filokana ?
'Lay fasam-pitelna hare-mivongady
Mamotraka mafy, mamarina an-kady !

9 Dia ento ny hevitra feno hakingana,
Ataovy ho naman-dRafahalalana,
Indreo ny fianarana miantso zatovo :
« Ry maro tanora, tongava hanovo.»

10 Ny hery aman-joto 'zay tena igagàna,
Dia aza fonosina hakanosana,
Fa aoka hiposaka sy mba hizetra,
Ho enti-manefa ny adidy rehetra.

11 Raha tian-ko tsara antoka ny fiafarana,
Kendreo ny famindran' ny hatanorana,
Izay fanriana aza avela hipariaka,
Fa maro ny zavatra 'zay mampikiaka.

12 Ry mponin' ny Nosy, lazao fiderana,
Fa kanto sy fatratra ity fitondrana
Ho enti-mitaiza ny fahazazana :
Trarantitra anie ny mpanao fanjakana !!

E. M. RAMAROTAFIKA.
(Abonné N° 195)

TARATASY MISOKATRA
ho an' i M.M. Atmosphère sy Aéro-Drémina.

RY sakaiza,
Hita amin' ny tonon-kira fahagola, izay mbola malaza sady asisiky ny maro amin' ny lahateniny ankehitriny, ny mindrana ny rivotra hitondra hafatra. Mahangoly ery ny mihaino azy, indrindra koa fa tsy lefy ny hamangany.

Ovako bika kosa izany, ka tsy ny rivotra intson
ny hafatro, fa ny dian-tongotry ny lalitra avy i
hamaky ny rahona misy an' i Atmosphère sakaizako
ko no hampandihiziko hanatrika an' i Aéro-Dremina
nga azy ireo hizotra mahitsy amin' ny lalana kendre
sy hitaona azy hiara-mifantina ny diamondra soa
saina mba hatambatra ho diadema hisatrohany, ary
misikina mba hanambatra litera maro ho teny ma
trône-ny eo amin' ny fandrosoana, fahatsarana, etc.

Mino aho fa ny lalana hisantarako hihaonana a
hanome hery ahy, hahatontosa ny hevitra soa kend
ary hampandroso ity pejy volamena ity sy hampito
ny ary hisintona ny maro hamaky sy ho tia azy.

Manantena koa aho fa ho toy ny niarahako t
nampandroso ny « *Mpijinja* » (fony izaho niery t
Katro-maningana) taona iry no hiarahako aminy
« VAKIO ITY. »

Tsy misalasala aho eto am-pinoana fa ireo tenik
hisolo ny trompetra hanainga anareo hampandihy ny
ny « Vakio ity, » sy hanolotra miaraka amiko « artic
hahavariana sy hahasoa ny mpamaky azy.

Manantena koa aho fa hahazo valiny hanohana ny
azy.

P.S.—Todiho fa ao anatin' ny *Loko* fiton' ny a
izay mandefa lady amin' i *Vakinankaratra Aero*-D
any andrefana misy an' i Atmosphère no ieren' ny
no isisihan' ny tanako (na ny tandindony) handray

Ho an' ny mpam

ITY taona 1920 ity dia isan' ny taona be voninahitr
taonan' ny tany, fa taona manaraka ny *taond n*
momba ny fanekena tamin' ilay ady mahatsiravina
ka ny *taona nahavitan' ny fikambanam-pirenena*
azy. Taona manaraka ny *taona nahafahana tam*
ndoza.—*Taona soa! Taona volamena! Taona d*

Koa satria taona be voninahitra toy izany ity taona
hasatroka azy ny *lakoraonin' ny fandresena* samy
amin ny ratsy isan-karazany, izay manimba ny tena,
manimba foko, manimba firenena

Ny karazan-dratsy samy hafa anefa dia efa samy
ny mpandaha-teny avokoa, ka tsy mikasa handaha-ten

Ovako bika kosa izany, ka tsy ny rivotra intsony no taomiko hivatsy ny hafatro, fa ny dian-tongotry ny lalitra avy nandihy no ho entiko hamaky ny rahona misy an' i Atmosphère sakaizako, ary ny rantsan-tanako no hampandihiziko hanatrika an' i Aéro-Dremina namako, mba hanainga azy ireo hizotra mahitsy amin' ny lalana kendren' ny « VAKIO ITY, » sy hitaona azy hiara-mifantina ny diamondra soa amin' ny carrière-n' ny saina mba hatambatra ho diadema hisatrohany, ary hamporisika azy hiaramisikina mba hanambatra litera maro ho teny mamy sy mahaliana ho trône-ny eo amin' ny fandrosoana, fahatsarana, etc.

Mino aho fa ny lalana hisantarako hihaonana amin' i Atmosphère dia hanome hery aby, hahatontosa ny hevitra soa kendren' ny « Vakio ity, » ary hampandroso ity pejy volamena ity sy hampitombo ny famirapiratany ary hisintona ny maro hamaky sy ho tia azy.

Manantena koa aho fa ho toy ny niarahako tamin' i Aéro-Drémina nampandroso ny « *Mpijinja* » (fony izaho niery tao amin' ny anarana Katro-maningana) taona iry no hiarahako aminy indray hanatsara ny « VAKIO ITY. »

Tsy misalasala aho eto am-pinoana fa ireo teniko ireo dia hanakoako hisolo ny trompetra hanainga anareo hampandihy ny penina hampandroso ny « Vakio ity, » sy hanolotra miaraka amiko « articles » mahaliana, mba hahavariana sy hahasoa ny mpamaky azy.

Manantena koa aho fa hahazo valiny hanahana ny heriko sy hanampy azy.

K. VERBAL.

P.S.—Todiho fa ao anatin' ny *Loko* fiton' ny avana *Be* fahatsarana, izay mandefa lady amin' i *V*akinankarat*ra Aero*-Dém*i*na, ka miampita any andrefana misy an' i Atmosphère no ieren' ny anarako ; amin' ireny no isisihan' ny tanako (na ny tandindony) handray ny anareo !

K. V.

Ho an' ny mpamaky.

ITY taona 1920 ity dia isan' ny taona be voninahitra indrindra amin' ny taonan' ny tany, fa taona manaraka ny *taona nahavitan' ny sonia momba ny fanekena* tamin' ilay ady mahatsiravina teo. Taona manaraka ny *taona nahavitan' ny fikambanam-pirenena* tsy mbola nisy toa azy. Taona manaraka ny *taona nahafahana tamin' ilay gripa* mandoza.—*Taona soa! Taona volamena! Taona diamondra!*

Koa satria taona be voninahitra toy izany ity taona ity, ka dia tokony hasatroka azy ny *lakoraonin' ny fandresena* samy hafa, dia ny *fialana amin ny ratsy* isan-karazany, izay manimba ny tena, manimba namana, manimba foko, manimba firenena

Ny karazan-dratsy samy hafa anefa dia efa samy nodiavin' ny penin' ny mpandaha-teny avokoa, ka tsy mikasa handaha-teny lava hivaofy azy

ireny aho, fa *frazy fohifohy mora tadidina* kosa no tiako haseho, mba ho mora saintsain' izay te-hiala tokoa ; ary raha mahafaly an' i MONSIEUR LE DIREDTEUR, dia vonona aho hitanisa azy ireny mitohitohy tsy tapaka, fa *fialana amin' ny ratsy no voninahitry ny olombelona.*

Koa izay tiako hotofirina voalohany, dia :—

1. TOAKA.

Hoy *Tselatra*. "*Ny toaka dia ivin' ny devoly romotra.*" Koa izay miboboka azy ve tsy ho romotra tahaka azy koa ?

Tsy misy rano mandoro kokoa noho ny toaka, na dia ilay rano-afon' ny Alemà nalefany tsy ara-dalàna aza.

Tsy misy tsy hain' ny toaka *dorana* ny faritra rehetra momba ny tena, ary izay ananan' ny olombelona tsy misy tsy hainy *levonina*, na dia fanjakana iray manontolo aza.

Izay te-ho sambatra tsy maintsy mahafoy ny toaka, fa *iraky ny Devoly* hamongotra ny fahasambaran' olombelona izy.

Azon' ny Dokotera mahay ampiasaina amin' ny fanafody ny toaka, fa tsy hainy kosehina ny anarany hoe *Poizina*, izay iombonany amin' ny poizina samy hafa.—Nefa na izany aza, ny soa vitany amin' ny fanafody dia kely lavitra noho ny loza afafiny amin' ny tany sy ny fanjakana.

Ny *fanjakana tsy idiran-toaka*, dia efa manakaiky ny lanitra.

Ny mpivaro-toaka dia miandany amin' ny fahavalon' ny olombelona sy ny fanjakana.

Raha isaina ny *dian'* ny karazan' olo-meloka nandingana ny tokonan' ny tranomaizina, dia ny dian' izay efa teo amin' ny toaka no be indrindra.

Ny *androatokon' ny ratsy* vitan' ny olo-meloka dia vokatry ny toaka.

Fanjakana tsy misy toaka, vitsy olo-meloka.

Ny *fofon' ny toaka* aza dia misy hery efa nomanin' ny devoly.

Ny anaran' ny toaka rehetra isan-karazany dia efa vita *lista* any amin' ny helo avokoa.

Ny fihetsehana hamongotra ny toaka no fihetsehana tsara indrindra amin' ny fihetsehan' olombelona.

* * *

Ny fanandramana misotro toaka dia fanandramana ny karazan-doza samy hafa.

Izay mangetaheta toaka dia mangetaheta poizina ambony karazana.

Ny *mpigatry* rehetra dia niandoha tamin' ny fanandramana.

Aza manandrana toaka, raha tsy tianao ny hantsoina hoe "*Ilay mpidoroka,*" indray andro any

Ny fahalaniana eran' ny laposety dia niandoha tamin' ny fanandramana fari-bodin' ny vera.

Amin' ny fanandramana rehetra dia ny fanandramana toaka no ratsy indrindra.

Aza manandrana misotro toaka ary, raha tsy tianao handraman' ny loza koa ny ainao, ny voninahitrao, ny anananao, ny ankohonanao, ary ny fanahinao aza.

Andosiro ny *toaka*, dia handositra anao koa ny ankamaroan' ny loza mpiseho ety an-tany.

Samy mirehitra ny vanja sy ny toaka ; nefa ny simban' ny vanja tsy

15/07/1920

VALIN-TARATASY

HO AN' I M K. VERBAL.

RY sakaiza,

Satria niantso hianao, dia hanoina, ka mba nindrana koa ny pejin' « Vakio ity, » masoandro be lohataona, hitondra ny arahabany ilay Aéro-Dremina nitadiavanao valiny. Koa satria fiantsoana ahy handroso bebe kokoa no teninao, dia tsy mba ny « Eny. » sarotra angatahina amin' ny molotry ny mpiangoty no ho hitanao, fa ny « Matokia » avoaky ny fon' izay ta-hamita ny adidiny. Hadalana, ry Verbal sakaiza, raha izao isika no kamo famoaka ny volamenan' ny atidoha hiravahan' izay to-ho soa, satria ny hariva fodia-mandry dia hampijanona ny asan' ny penina, ary ahy am-pasana dia tsy misy intsony Gazety sy mpamaky laha-teny ! Ary satria mitady fanampiana sy hery hianao, dia henoy ny akon' ny Trompetra tsofin' i Dremina sakaizanao :

1°

Avia, ampio, ry Hery tsy [illegible]a,
Ireo olo-maro mpanoratra ireo,
Fa samy mikezaka ny mba hamita
Adidy mavesatra re, ka vonjeo !

2°

Ra*ha* mila ho kivy, na sendra malaina,
Di*a* tairo ny saina ; havitrik*a* indray
Ataovy mahefa 'ty zava-kasaina,
Mba samy hikezaka tsirairay !
Ny soratra adala mandoto ny saina
Ireny, ry Hery, ireny foano !
Ny mahasalama s*y* izay fototr' aina
No mba anampio sy mba anohano !

Ry Verbal sakaiza ! Hiezaka isika hanasoa ny velona, ary izany no tokintsika, fa irina ny hahamaro ny mpamaky, ary tsy mpamaky fotsiny, fa mpamaky mankasitraka ny toro-hevitra marina, ka mampihatra izany amin' ny fiainany. Ary aza hadinoina Frantsa amin' ny soa nataony, fa

Izy no vy nahitana,
Nananana fahazavana.

Ary ny « Vakio ity » ! Hampitombo ny derany anie ny asantsika, ka hanasatrohan' ny maro azy ny voninahitry ny mpanasoa ny miaina ! Isaorana izy, fa izy no mampiray antsika eo amin' ny tobin' ny mpandaha tony !

Veloma.

J. AÉRO-DREMINA.

P. S. Andeha hobitsihina kely ny Directeur Gérant hanitatra ny « Vakio ity » ho lehibebe kokoa, fa tsy ampy hivalamparana, sa ahoana, hoy hianareo !

J. AÉRO-DREMINA.

TARATASY MISOKATRA.

HO AN' I MONSIEUR K. VERBAL SAKAIZA.

TOMPOKOLAHY malala,

Tsy mba diso fanantenana hianao tsy akory, raha nandefa tamiko « *ny dian-tongotry ny lalitra avy nandihy, namaky ny rahona,* » ho any amiko « *Atmosphère sakaizanao,* » fa natopan' ny alona, ka tody tany amiko ; ary ataoko, fa « *ny bal nataon' ny rantsan-tananao,* » dia voirain' i *Aéro-Drémina havantsika* koa. »

Taitra aho raha vao namaky ny hafatrao, toy « *ny trompetra* » manaitra ny penina hirotsaka ao amin' ny tany fiasana ; nefa nanindry ny foko aho aleha, ambara-pahalalako ny tena anaranao. Kanjo vao mainka nihamaizina ny faniriako hahalala, fa ny anaran-droa ao : « *Katro maningana* » sy « *K. Verbal* »—eny, telo-aza « *K. V.* »—dia samy nanidy ahy tao amin' ny efi-tranon' ny tsy fahalalana. Nefa raha nandinika ny tena anaranao (fahefatra) miery ao amin' ny « *Loko fiton' ny avana.* » aho, dia nandefa sento hoe : « *Ny èla angaha fanadinoana, fa sakaiza io, satria mitonona ho sakaiza* ! ».

Anio ary, ry Monsieur K. Verbal sakaiza, dia tsy maintsy mifampahalala tena anarana marina isika ; nefa alohan' ny hanaovantsika izany, dia hovaliako aloha ny hafatrao, fa mangetaheta fanomezan-toky avy amintsika ny « VAKIO ITY, » ka tsy mety raha avela ho sasa-miandry amin' ny tafasirin' ny mpisakaiza ela nisarahana mifanadino anarana izy.

Fantatro fa ny hevitra kendrenao dia *lasitra iray* amin' ny ahy : « *Ny hampandroso ny page volamenan' ny* « VAKIO ITY, » *ka hampitombo ny famirapiratany, ary hisintona ny maro hamaky sy ho tia azy,* » araka ny teninao. Izany koa no tena hevitro sy *faniriako* sy *fikosako* ary *ataoko* aza, sady fantatry Monsieur le Directeur rahateo izany.

Nefa, mba habafa-po « *ny fanantenana* » sy tsy hahadiso « *ny finoanao* » ny amiko, dia faly aho haneho mazava aminao ny ao am-poko : Ao amin' ny efi-trano ivoahan' ny « VAKIO ITY » no efi-trano isan' ny tsara indrindra hibaonan' ny mpisakaiza mifanalavitra tahaka antsika, mba hihariharian' ny fo tia fanasoavana olombelona, miara-mamindra amin' i Frantsa Renintsika.

Efa manehoeho hatraiza hatraiza sahady ny lazan' ny « VAKIO ITY » izao, ka irin' ny maro hiseho *isam-bolana* aza Nefa mbola adidintsika ihany, tompokolahy, ny hanoyona ny lazany sy hampamerovero ny fofony, mba hahatratra 10,000 maromaro no ho indrai-mivoaka amin' ny fisehoana mahaliana samy hafa sy amin' ny fotoana akaiky kokoa noho ny *Isan-Telo Volana.*

Tsy mbola ritra tsy akory ilay *Loharanon' ny Fantsakan' i Solomona*, izay efa nanovozan' ny *Littérature* samihafa, fa mbola azontsika hanovozana koa ; ka raha mangetaheta antsika ny « VAKIO ITY », dia aoka tsy hataontsika « *fola tana mandondro* », na « *hihambo manana* » antsika izy amin' ny zava-tsoa vokatry ny penina, hozarainy amin' ny miara-belona amintsika sy horaketiny ho an' ny taranaka mandimby aza.

Koa ankehitriny, ry K. Verbal sakaiza, dia aoka ho velona ny « *finoa-*

nao,» aoka hirehitra ny « *fanantenanao,»* aoka ho voatohana ny « *herinao*;» ary aoka hitomban-dahy ny « *fanatsaranao* » ny « VAKIO ITY » fa Atmosphère sakaizanao dia manome toky fa hanampy anao mafy dia mafy tokoa, ka handefa *articles* tsy tapaka araka izay fara-heriny— Saingy ny farafaran' ny « VAKIO ITY » no *fohy*, ka tsy ampy hitsorana ; ny firakony no *kely*, ka tsy ampy hibonohana ; ny pageny no *vitsy*, ka tsy ampy handihizan' ny penina. Nefa kosa, mahazo matoky izy fa hampahamanitra ny anarany sy hampanan-daza ny asany isika ; ka na mifanalavitra aza ny tenantsika, dia hibaona ao amin' ny efi-trano ivoahany ny fontsika.

Ary farany, tompokolahy. Efa nosangin'ny 60 taona maninjitra isakaizanao, ka aza tsiny raha mety manadino havana ; nefa mba ho fiarahatsika mifaly, dia aoka hiara-mikalo izao andalana vitsivitsy izao isika ho fankalazana ny « VAKIO ITY,» sady ao no anoloran' isakaizanao ny anarany :

Jereo isan-takelaka ny « VAKIO ITY,»
Raiso ny toro-hevitra omeny—
Andron-jaran' izay velon-kandinika :
Jiro mitsilo ny dia io,
Elatra anidinan' ny saina,
Sakafo tohan' ny aina,
Tonique mahasalama ny tena,
Emboka maharavo ny fo ;
Rehaehan' izay mahatana—,
Araho fisaorana, fa mahasoa.

ATMOSPHÈRE,
Imerimandroso, Antsihanaka.

ERITRERITRA VOAFANTINA.

2. Ny fanajana.

1. Ny fanajana dia fanompoam-pitiavana izay atao amin-kafaliana ho fanamboniana kokoa ny hafa noho ny tena, na fihevérana mendrika miaraka aman' asa entina hanomezana fahafinaretana tsy ho an' ny tena fa ho an' ny namana.

2. Ny fanajana dia lohany indrindra amin' izay mampischo sy mitory ny fahamboniana aman-dazan' ny olombelona ; fa raha tsy nisy izy, dia foana ny fisondrotana ary rava ny faniriana hikaroka haja amam-boninahitra.

3. Ny fanajana dia isan' izay voaloham-pahendrena tsy maintsy karohina sy ananan' ny olombelona, raha vao mahalala handia sy ivelona eo amin' izao tontolo izao izy.

4. Toy ny tsy maintsy ilana fanazavana eo amin' ny allna no tsy maintsy ilana koa ny fifanajana eo amin' ny fiainana rehetra, fa ho maizina kokoa noho ny atin' ny fasana ny asa aman-draharaha tsy misy azy sy ny fonenana tsy tsiloviny.

5. Mahaiza manaja ireo nomem-pahefana ho lehibe sy mpitondra anao, izay mitana ny fanalahidin ny fanasoavana ny tenanao sy ny miara-belona aminao, fa adidy tokony hatolotra ny voninahiny izany.

6. Ny fanajana entin' ny olona dia toy ny fitaratra lehibe eo aminy avy, izay ahitana na hahafantaran' ny mpijery miaraka amin' izay ny toetrany.

7. Izay miavonavona hajaina dia tsy tokony homen-kaja intsony, satria ny lohany tsy mahalala akory ny anton' ny nanomezana azy izany,

8. Izay mampitafy fihatsarambelatsihy ny fanajana ataony dia sazin' ny toetra hamboiny, fa ny tsy fidiny no manery azy hanao sorona tsy sitraky ny fony.

9. Aleo lavitra teny mamy feno haja asesiky ny fitiavana toy izay vola an-jatony atolotra amin' ny fanalikana.

10. Izay manaja olona tsy araka ny marina ao am-pony dia mikaroka karazam-panajana toy izany koa ho an' ny tenany.

11. Izay manao tsinoatsinoana ny namany noho izy nohajaina dia mitory ny tenany ho tsy ampy saina sy tsy ho manana akory ny toetra mendri-kaja.

12. Ny tokantrano tsy anjakan' ny fifanajana dia lapa tian' ny karazam-pahoriana hifaharana, fa fifamingavingana sy tsy fifanarahana no mibahana ao, ka mandositra tsy mahatoetra ny fifaliam-piadanana.

13. Aza mitomany haja na oviana na oviana avy amin' olona, raha mbola tsy mahay manetry tena akory hanao izany amin' ny namana.

14. Manajà ny olona rehetra ; nefa aza manolotra ny fahaizanao manaja amin' izay tsy mahalala handray izany akory, fandrao hanjary henatra ho anao ny niankohofanao teo anoloan' ny adala.

15. Zaro hiara-mitombo amin' ny fahalehibiazan' ny zaza ny fahaizana mifanaja, dia hifikitra izany amim-pahamendrehana izy hatreo amin' ny fahanterany sady hamabo ny fankasitrahan' ny miara-belona aminy mandritra ny fahavelomany.

16. Ny fahazotoana manaja amim-pitiavana ireo masoandro amambolana niteraka dia fisarihana tsy an-kijanona ny hamaroan' ny fanambinana, sady fanamarohana ny andro hisiam-pifaliana izay rarian' ny teo-drano tsy tapaka.

17. Raha samy miezaka hampanjaka tanteraka ny fifanajana ny olona rehetra, dia ho hita mitafy fahasambarana mihitsy ny tany, fa ny fon' ny mahay mifanaja dia tsy mahay mivimbina fialonana, na avonavona akory.

18. Mpankasitraka ny fahafantesan' ny namany izay mihambo ho mahay manaja eo amin' ny oran' ny fahafatesana, nefa mpanevateva tsy manana henatra akory teo amin' ny andron' ny fahavelomany ;—izany no fanehoam-panajana tsy misy asany, na dia torina sy dradradradraina ho ren' ny kitana aza.